

IZBORI PODELILI BOSANSKU POLITIKU

Author: [Janez Kovac](#)

Progresivne političke partije nisu ostvarile očekivanja u toku trećih posleratnih općih izbora u Bosni.

Bosanska politička scena u toku sledeće dve godine biće podeljena na umerene i nacionalističke partije, sudeći po prvim preliminarnim rezultatima općih izbora održanih prošlog vikenda.

Progresivne partije polako popunjavaju razliku u odnosu na nacionalne partije, nastavljajući trend prethodnih posleratnih izbora, ali nisu postigle rezultate kakvi su očekivani.

Posto nijedna stranka nije dobila natpolovičnu većinu, formiranje vlada na nivou entiteta i države bi moglo predstavljati problematičan proces.

“Očekujemo formiranje koalicionih vlada”, rekao je Luke Zahner, portparol Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, OSCE, koja je od kraja rata u Bosni zadužena za organizovanje bosanskih izbora.

Preliminarni rezultati na osnovu 90 odsto prebrojanih glasova, pokazuju da još uvek raste podrška opozicionoj Socijaldemokratskoj partiji, SDP.

Na državnom nivou, SDP je blizu nacionalističke Srpske demokratske stranke, SDS, koja je dobila nekih 244.000 glasova.

Izgleda da je oživela partija SDS, čiji je osnivač najtrazeniji ratni zločinac, Radovan Karadžić. Pa, ipak, kada se pogledaju ovi rezultati, čovek bi trebalo da se seti da većina njenih pristalica dolazi iz redova Srpske radikalne stranke, SRS, kojoj je zabranjeno da učestvuje na izborima.

Ukoliko se uporede kombinovani SDS-SRS rezultati iz 1998. godinu, opći izbori iz 2000. godine pokazali su da opada broj srpskih birača koji su podržavali ekstremnu opciju.

Uprkos zestokoj predizbornoj kampanji, vladajuća Hrvatska demokratska zajednica, HDZ, registrovala je pad popularnosti, bar za 20.000 glasova u odnosu na rezultate iz 1998. godine.

Sudeći po ovim brojkama nijedna od stranaka nema apsolutnu većinu bilo u državnom parlamentu ili parlamentu entiteta, što je još jedno poboljšanje u odnosu na prethodne opće izbore kada su nacionalističke partije odnele uverljivu pobjedu.

Međutim, ovi pozitivni trendovi, samo su trenutno ublazili razočaranje mnogih lokalnih i međunarodnih eksperata koji veruju da su opozicione partije podbacile.

Opšte prihvaćeno mišljenje je da je prljava i zestoka predizborna kampanja HDZ i SDA podstakla etnička strahovanja i tenzije, oduzevši značajan broj glasova opozicionim partijama u celoj zemlji.

U toku predizbornog perioda, ove dve stranke uspele su da odvrate pažnju javnosti sa egzistencijalnih

pitanja na nacionalizam iz prošlosti. Govori koji podstiču etničko nasilje i tenzije veoma su licili uvodu u rat u Bosni 1992.godine.

Klimaks ovih kampanja predstavljao je ilegalni referendum koji su organizovali bosansko-hrvatski ekstremisti da bi pripremili teren za odvajanje Hercegovine od ostatka Bosne, u slučaju da izborni rezultati ne budu onakvi kakve bi oni zeleli.

Ova doskocica HDZ-a pokazala se efikasnom. Ova stranka dobila je više glasova nego u vreme lokalnih izbora u aprilu, i značajno više nego što su poslednjih meseci pokazivali nalazi ispitivanja javnog mnjenja. Da bude još gore, radikalna retorika HDZ pogodila je ne samo hrvatske već i muslimanske i srpske glasače u Bosni.

Referendum ove stranke stvorio je "nacionalističke domino posledice", povećanjem podrške SDS i SDA.

Iako je nekoliko međunarodnih zvaničnika pozdravilo novembarske izbore kao uspešne, razvoj događaja i izjave poslednjih dana pokazuju da su oni daleko od savršenih.

U četvrtak po podne, potkomisija za izborne žalbe, EASC, izjavila je da je referendum HDZ-a predstavljao "ozbiljnu povredu izbornih pravila i propisa". Ovo telo zabranilo je zastupnicke mandate pojedinim kandidatima HDZ zbog odbijanja ove stranke da objavi svoje finansijske aranžmane.

EASC je upozorila da HDZ može biti ozbiljnije kažnjena ukoliko ne ispuni ovaj zahtev. Ova partija je za uzvrat izjavila da neće učestvovati u radu novih skupština i vlada sve dok EASC ne povuče svoje sankcije.

EASC je takođe uklonila kandidate SDA partije i Stranke za Bosnu i Hercegovinu, Harisa Silajdzica, zbog povreda izbornih pravila i propisa.

Pored toga, Izborna komisija, PEC, rekla je da će ukinuti mesta koja je SDS dobila u Srebrenici, gde su zajedno sa opštim, održani i lokalni izbori. Ovaj potez povučen je nakon što je OSCE potvrdila da su neki lokalni zvaničnici bili umesani u izborne mahinacije, od zastrašivanja birača do dopuštanja pojedincima da više puta glasaju.

PEC je izjavila da je SDS-u naloženo do 24. novembra da odstrani zvaničnike koji su bili umesani u ove neregularnosti i da se javno od njih distancira. Ukoliko ova partija to odbije, upozorena je da bi mogla izgubiti i preostala mesta koja je dobila u Srebrenici.

EASC i PEC još uvek razmatraju desetinu tužbi i žalbi drugih političkih partija i organizacija i njihove odluke mogu i dalje uticati na rezultate, premda ne značajno.

Jasno je da su treći posleratni izbori u Bosni učvrstili opozicionu SDP stranku, izjednačivši je sa ostalim ekstremnim partijama. Međutim, postoje nijednoj partiji nije poslo za rukom da dobije parlamentarnu većinu, sada je na manjim strankama da odluče koje će glavne partije formirati vlade na nivou države i entiteta.

Janez Kovac je redovni IWPR izvestac.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izbori-podelili-bosansku-politiku>